

Murska Straža

Glasilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo: Maribor, Cirilova tiskarna, Koroška c.
Upravišтво v Gornji Radgoni, Sp. griz 7, I. nadstr.
Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsak četrtek zjutraj in stane s poštino vred
za celo leto 30 K, za pol leta 15 K, za četrt leta
8 K. Posamezna številka stane 80 vinarjev.

Inserati: Ena petstolpna petitvrsta (prostor 3 mm
visok in 54 mm širok) K 1.50.
Pri večkratni objavi primeren popust.

Draginja in drugo.

Najtežji gospodarski problem je draginja. Ne le pri nas, temveč tudi v državah, ki so politično mnogo bolj urejene kakor naša Jugoslavija, dela draginja državnikom hude preglavice. Te dni so v ministrskem svetu razpravljali o rešitvi uradniškega vprašanja. Državni uradniki in nameščenci so zahtevali takojšnje izdatno povišanje plač. Borba je bila zelo huda, zakaj pokazalo se je, da v državni blagajni ni — denarja. Kjer nič ni, tam cesar pravico izgubi! In vendar mora uradništvo živeti, ker država brez uradništva je kakor telo brez kosti. Da pa država lahko vsaj deloma zadovolji svoje uradništvo, mora iskati novih dohodkov. Radi tega se pri nas v isti sapi govori o zvišanju plač, o pobijanju draginje in o novih davkih. Na videz izgleda, da si to nasprotuje, a v resnici je ozko zvezano med seboj. Povišanje plač in mezd je posledica višanja cen, posledica draginje. Posledica povišanja plač so pa novi davki in še višje cene vsakdanjih potrebščin. V prvi vrsti je treba s spretno operacijo odstraniti iz državnega telesa draginjo, pa bodo padle vročnične zahteve in se bo vrnilo veselje do dela.

Denar.

Pred žetvo so šle cene navzdol, vrednost denarja pa kvišku. Dva meseca po žetvi pa se dogaja ravno nasprotno. To je dovolj jasno znamenje, kam nas vodi zavožena gospodarska in finančna politika. Finančni minister izdaja redno razne recepte za ozdravljenje našega denarja, a bolnik ne kaže še nobenih znamenj, da bi se v doglednem času postavil na lastne noge. V zadnjem času je bilo opaziti, da jugoslovenska krona zopet pada. V nemali meri je to posledica našega nejasnega in zunanjega položaja. Svet presoja naše razmere z drugega vidika nego mi, ki v njih živimo. Menda so te razmere take, da jim ne zaupa dovolj. Mednarodna denarna politika sloni na zaupanju in najbolj trdne države, kakor n. pr. Združene države ameriške, Svica, Anglija imajo najboljšo valuto, dočim se Italiji kljub vsem spletkam in protekcijam ne posreči ustaliti vrednosti lire. Naš izvoz je silno padel. Obmejni kolodvori so prenapolnjeni z blagom, namenjenim za nas, oziroma od nas v inozemstvo. Cariniki so postali od države plačani škodljivci države. Čehoslovaška prometna komisija je pretečene dni prepotovala našo državo, z namenom najti vzroke zastoja gospodarskega prometa med Jugoslavijo in Čehoslovaško. Ugotovila je, koliko škoduje počasnost carine. Nemška Avstrija nam je zagrozila, da proda vse jugoslov. blago, ki vsled prenapolnjenosti naših kolodvorov leži na avstrijskih postajah. Ti in še drugi vzroki so krivi, da je naša država obdana z nekakim namišljenim zidom, ki ovira gospodarski razmah na znotraj in na zunan. Do kler ne bo naš denar vsaj za silo ozdravel, ne bodo padle cene potrebščinam, ki jih dobavljamo iz drugih držav, predvsem blagu za obleke in gospodarskim strojem, dokler se ne bo v notranjem gospodarstvu uveljavil nov, boljši sistem, ne bo padla draginja domačih pridelkov.

Davki.

Državni proračun ima celo vrsto novih davkov. Ker so ta bremena takšna, da se zvale z vso težo ravno na revnejše sloje, je umevno, da se vedno bolj naglaša nezaupanje do tega proračuna. Poslanci Jugoslovenskega kluba so dosegli, da pride proračun pred narodno predstavništvo. Te dni so v finančnem odboru razpravljali o državni trošarini. To je nov davek, ki bi hudo obremenil revnejše prebivalstvo. Cena sladkorja bi takoj poskočila za 8 K itd. Obdavčeni bi bili med drugimi naslednji predmeti: sladkor, kava, riž, olje, pivo, fina vina, razsvetljava in žganje. Kakor izgleda, se bo trošarinski ukaz-zakon podvrnil operaciji finančnega odbora, ki bo vsaj deloma odstranila njegove preostre igle. V razpravo pride tudi zemljiški davek, ki ga je finančni minister tako povišal, da bi moral naš kmet pobrati iz žepa zadnji vinar in ga odnesti na davčni urad. Marsikateri bi moral najeti posojilo, da plača davke. Posledica vsega tega bi bilo silno podraženje kruha in mesa, zakaj nihče ne more siliti kmeta, da žrtvuje svoj ob-

stoj in svojo zemljo za druge sloje. Nekmeti sloji pa bi radi tega zahtevali novo povišanje prejemkov. Tovarnar in obrtnik bi navila cene, država pa bi se še bolj uprla na davčni vijak. Upati je, da se bo našel način, da se nekako odkrešejo najbolj bodoče strani državnega proračuna, predno bo uveljavljen. Opozoriti moramo ob tej priliki na razširjenje monopola na vso državo. To se pravi: tobak, sol, petrolej, vžigalice in cigaretni papir sme pridelovati, izdelovati ali uvažati samo država. Na eni strani bi to povišalo cene, zakaj država išče pri monopolu novih dohodkov, na drugi strani bi pa nastopilo pomanjkanje omenjenih predmetov, ker je o monopolski upravi znano, da jih se za malo Srbijo ni mogla preskrbeti, tem manje bi lahko preskrbela razši jenjo in v prometu oziru še neurejeno Jugoslavijo. Tudi vprašanje monopola pride v pretres. Govoreč o novih davkih pa moramo vedno povdarjati: Država mora ostati, in če nam hoče zasigurati red in mir, ji moramo dati na razpolaganje dovolj denarja. Ne verujte nikomur, ki pravi, da bi lahko bili davki vsaj na tisti višini, kakor so bili leta 1917. Takrat je bila vojna in Avstrija je razsipavala milijarde na tuj račun. Upala je pač, da zmaga, da dobi vojno odškodnino in razne nove vire in da bo po končani vojni lažje tirjala visoke davke. Toda primerilo se ji je podobno, kakor tistemu Janezu, ki je na račun očetove kmetije napravil dolgove, na to pa ga je oče pognal čez prag. Ampak oče je moral dolgove kljub temu poravnati. Tako morajo tudi osvobojeni narodi nositi bremena, ki jih je napravila lahkomišelna avstro-ogrska vlada.

Ne le pri nas, marveč tudi na Češkem in na Poljskem imajo visoke davke, Avstrija in Madžarska pa morate plačati povrh vseh dolgov še velikansko vojno odškodnino in samo ta bo za dolgo dušila vsak prost razvoj obeh premaganih držav. Davki tedaj morajo ostati, ampak zahtevati smemo dvoje: 1. da se razdele pravično in da plačajo bogataši najprej milijone, za njimi šele kmet stotake; 2. da davčna bremena nosijo vse pokrajine enako, nikakor pa ne gre, da bi imele ene prednost pri dolžnostih in zadnje mesto pri pravicah. Visoko naj se obdavčijo predmeti, ki jih človek ne potrebuje neobhodno, toda živila, obleka in železniški tovorni tarifi morajo biti prosti davka in kar najbolj po ceni.

Zakon proti draginji.

Lepo je od finančnega ministra, da se kakor sv. Jurij spravlja nad zmaja, draginjo, toda nihče mu ne pripisuje čudežne moči, da bi zmaja res premagal. Finančni minister ima obraz kakor stari rimski bog Janus: na eni strani se nebeško prijazno smehlja, pobijajoč draginjo, na drugi strani pa gleda strašno neprijazno, žugajoč z visokimi davki. Ni ti finančni, ni ti socialni ali kateri drug minister ne bo pobil draginje z zakoni, ki le preradi ostanejo na papirju ali pa na tleh življenja spreminjajo barve kakor kameleon. Izkušnje iz starih časov uče, da je po vseh vojnah vladala draginja in preteklo je nekaj let, predno so prišle nazaj stare dobre cene. O tako veliki vojni, kakor je bila svetovna vojna, pa zgodovina molči in če bi se kedaj na svetu vršilo podobno veliko klanje, pa niso nikdar toliko trpele gospodarske razmere držav, ker niso bile nikoli tako razvite in zapredene. Samoumevno je, da bo pretekla še lepa vrsta let, predno bodo zavladali stari življenjski odnosi, ako je njih povratek sploh še mogoč. Medtem se bodo ljudje vživeli v nove socialne razmere, ki si pridobivajo vedno več tal. Nekoliko skromnosti in štedljivosti bo vedno treba, za vsakdanji kruh bo treba delati delj in težje kakor v starih, zlatih časih. Toda ravno v tem vztrajnem delu, ki zahteva od človeka kar največ moči ter v primerni skromnosti in štedljivosti leži najbolj gotova pot k cenejšemu in zadovoljnejšemu življenju. Razkošje je slabost kapitalistične dobe, ki je zdaj v zadnjih zdihljajih. Delo, dolžnost do dela in radi tega neprikrajšana pravica do spodobnega življenja, to je geslo nove dobe, ki se je izcimila iz razvalin prejšnje. Boj proti draginji je popolnoma jalov, če država, družba in posameznik ne store do najvišje mere svojih dolžnosti. Predvsem delo in potem šele pravica do kruha! Cim več bo dela,

tem cenejši bo kruh. Zakon proti draginji bi naj bil v tem, da se nezaposlene zaposli, nedelavne prisili k delu in pijavke uniči; dalje v tem, da država in družba uvede nastrojbo boj proti izrodu našega časa, kakor so verižnostvo, tihotapstvo, korupcija, potepušvo, brezdelje itd. Koliko važnih nalog čaka konstituant oz. zakonodajno skupščino! Skrbimo, da jim bodo novi močje, katere pošljemo v Beograd, res kos. Brezplodni osebni in strankarski prepiri naj se umaknejo načelnemu boju med onimi, ki hočejo novo socialno življenje in tistimi, ki na razvalinah sedeč pojejo slavo preteklosti.

Jugoslovenska žena in konstituenta.

Znano je, da je narodno predstavništvo odklonilo predlog Slov. ljudske stranke, naj se tudi ženam podeli volilna pravica za konstituento. Stranka ki se ponaša z lepim imenom „demokrati“, je videla v ženski volilni pravici nevarnost za svoje volilne interese in je tem interesom na ljubo zatajila eno osnovnih načel demokracije. Prav tako čudno vlogo je igrala socialna demokratska stranka, ki toliko naglašala geslo enakosti, ko ji gre za strankarsko propagando. Jugoslovenska žena ne bo pozabila, da so se morale njene življenjske zahteve umakniti pred trenutnimi potrebami strank. Odgovor na vprašanje, ali ima ženska volilno pravico ali ne, je prav enostaven in lahek. Je-li ženska človek ali ne? Ker je človek, je član družbe in ima enako pravico kakor vsi drugi. Borba za pripoznanje te jasne in priproste resnice je borba proti okostnelim predsodkom, ki korenijo v človeški družbi globlje nego vsi uspehi kulturnega razvoja. Samo s predsodki se bori moški svet proti ženski volilni pravici. Eden teh predsodkov, ki je zadel zlasti jugoslovensko ženo, je občutek, da ženska ni dovolj izobražena. Toda izobrazba tudi pri moških ni nobeno merilo. Kaj bi rekli naši delavci, kmetje in drugi sloji, če bi volilni konfisar zahteval od njih šolsko spričevalo? V Jugoslaviji je baje okoli osem milijonov ljudi, ki ne vedo pisati, od teh je moških analfabetov najmanj tri in pol milijona. Razlike med pismenim kmetom in njegovo pismeno ženo ni, ali pa je zelo neznatna. V političnem oziru je hrvaški in srbijanski kmet po večini tako malo orijentiran kakor hrvatska in srbijanska kmetka žena. Na Češkem, v Avstriji in drugod se je ženskam dala pravica, da sodelujejo pri ustavni gradnji narodne države, pri nas so pa žene potisnjene v ozadje. Skoraj polovica prebivalcev naše države je politično brez pravnega, dasiravno redkokje toliko vpijejo o demokraciji kakor vpijejo pri nas. Jugoslovenska žena, ki si je pridobila toliko zaslug za osvobodjenje domovine, ta tini junak je danes tam, kjer so nemški in madžarski državljani, t. j. brez volilne pravice, kakor nasprotniki našega naroda in tujei.

Dasiravno se bodo ustavni temelji države polagali brez neposrednega sodelovanja jugoslov. žene, je vendar tudi ženska interesirana na ustavodajni skupščini ali konstituenti. Ni ji in ne sme ji biti vseeno, kako se bo uredila mlada država. Ni skoraj vprašanja, ki se ne bi dotikalo ženske in njenega položaja. Socialna, politična, kulturna, verska, gospodarska, in druga podobna vprašanja segajo globoko v življenje žene. Na drugi strani pa je ženska kot mati soproga, vzgojiteljica čista moč, ki daje čisto odločilne smeri v javnem in zasebnem življenju. Mnoga vprašanja bi ženska reševala boljše, z večjim umevanjem in širjim pogledom kakor moški. Sem spada predvsem cela vrsta vprašanj, ki se tičejo rodbine, t. j. zakon in vzgoja. Današnji moški, ki ga je vojna vrgla iz mirnega rodbinskega zatišja v vzburkani svet, ima precej zrahljane pojme o rodbinskem življenju in malo umevanja za vzgojo otrok. Žena, ki je v najtežjih dneh vstrajala v domači hiši in pri otrokih, se je pa bolj kot kdaj poglabila v bistvo rodbine in domačega življenja. Na konstituenti se bo razpravljalo o reformi zakonskega prava in o prenosni šolstva. Ali ni sramota za našo demokracijo dobo, da mati, žena in vzgojiteljica ne bo imela besede? Ali se bodo ta važna vprašanja reševala izključno iz moškega stališča? Kaj ima žena pričakovati od te enostranske in površne rešitve?

VABILO NA OBČNI ZBOR „TISKOVNE ZADRUGE“ reg. zadr. z omej. zav. v Gor. Radgoni

ki se vrši v nedeljo, dne 3. oktobra 1920
ob pol 9. uri predp. v prostorih Posojilnice
v Gornji Radgoni.

DNEVNI RED: 1. Poročilo načelnstva. 2. Poročilo nad-
sorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za l. 1919/20.
4. Določitev o obrestovanju deležev. 5. Volitve v na-
čelnstvo in nadzorstvo. 6. Sprememba pravil. 7. Slučajnosti.
Ako bi ta prvi občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil
eno uro pozneje v istih prostorih in s istim dnevni-
redom drugi občni zbor, ki bo sklepal veljavno brez
ozira na število zastopanih deležev. NAČELSTVO.

Izkoriščanje Prekmurcev.

Murska Sobota, 28. sept.

Prekmurje ima mnogo živine. V prejšnjih časih so Prekmurci prodajali živino v madžarske kraje in na Hrvaško. Sedaj je bil izvoz popolnoma zaprt in nastal je prevešček živine. Civilni komisariat je po-
veril nakupovanje živine „Vnovčevalnici za živino in masl v Ljubljani“, kateri se je v zadnjem času pri-
družil tudi vojni milijonar Predovič in mesarska na-
kupovalna zadruga. Ze pri zadnjem zasedanju prekmur-
skega sosveta je prišla do izraza nejevolje ljud-
skih zastopnikov vsled preniklih cen živine in veli-
kih dobičkov, ki jih je delal nakupovalec Vnovčeval-
nice, tukajšnji gostilničar Benko. Toda pravo izkoriš-
čanje se je šele pričelo. Ljubljanska Vnovčevalnica
je odredbo, da se živina iz Prekmurja ne sme izva-
žati brez dovoljenja, izrabila za svojo malho, kolikor
se je dala izrabiti. Cene so silno padle, tako, da se
je v Prekmurju dobila najcenejša živina. Vse to pa
radi tega, ker je Vnovčevalnica hotela kar največ
zaslužiti. S svojim monopolom je dosegla, da ji je ži-
vinorejec prodal živino po fisti ceni, ki jo je sama
določila. Na ta način se je gibal čist dobiček pri te-
letih med 3—5 K pri 1 kilogramu žive teže. Ta neu-
pravičena razlika med cenami v Prekmurju in onimi
onstran Mure je napravila slabo uslugo našim drža-
vnim interesom v osvobojenem Prekmurju. Ljudstvo
je postalo ogorčeno in je zahtevalo, da se mora mo-
nopoliziranje prekmurskega izvoza ukiniti. Končno je
vlada razglasila prosto trgovino in s tem je bila od-
pravljena tudi predprava Vnovčevalnice in Predo-
viča. Toda oba zajedavca sta hotela tudi še naprej ži-
veći na račun prekmurskega ljudstva. Nekateri urad-
niki nočejo nič vedeti o prostem izvozu živine. Tako
je bil nedavno kaznovan nek ubogi medžimurski kmet
z zaplenbo dveh svinj, ker jih je kupil v Prekmurju
za plemo. V več slučajih se je pokazalo, da hočejo
gotovi ljudje po vsej sili vzdržati monopol Vnovčeval-
nice v veljavi. To smrdi po korupciji. Zanimiv je bil
članek, ki ga je objavil v eni zadnjih števil „Slov-
naroda“ ljubljanski tržni nadzornik Plemelj. V tem
članku potrjuje vesti o velikanskem dobičku ljubljans-
ke Vnovčevalnice. Samo pri eni pošiljavi telet je
zaslužila Vnovčevalnica čistih 14.000 K. Kam je šel
dobiček ni znano. Ljubljansko prebivalstvo je mora-
lo kupovati meso po dragih dnevnih cenah, prekmur-
ski kmetje pa prodajati živino po najnižjih cenah, ki
so bile v celi državi.

Takšno odiranje prekmurskih živinorejcev je
zločin, ki ne bo pozabljen. Treba ga je ugotoviti v jav-
nosti, kakor vsak slučaj korupcije, pa naj se pojavi
na tej ali oni strani.

Politični pregled.

Jugoslavija.

Stranke se pripravljajo na volitve. Radi-
kalna stranka je na zadnjem zborovanju ne-
koliko revidirala svoj program in sklenila razši-
riti delovanje na celo državo. Glede edinstvenosti
države se je postavila na stališče krfske dekla-
racije.

Narodno predstavništvo se je sestalo
v torek 28. septembra. Glasovalo se je poimensko
o senžermanski mirovni pogodbi. Ministr. predse-
dnik dr. Vesnić je poročal o uporu hrvatskih
kmetov.

Pogajanja med Jugoslavijo in Ita-
lijo se prične sredi oktobra v dozdaj še nedo-
ločenem mestu v Švici. Našo državo bo zastopal
zunanji minister Trumbić. Ker so med njim in
med Pašičem nastala neka nesoglasja, se Pašič
ne bo udeleževal pogajanj. Sicer pa je javnost
tako pri nas kakor v Italiji prepričana, da bodo
pogajanja ostala na mrtvi točki, ker Italija noče,
Jugoslavija pa ne more popustiti. Tako bo jadransko
vprašanje še dolgo ostalo nerešeno, ker ne bo
Italiji nič manj v škodo kakor Jugoslaviji.

Madžarski zarotniki. V Sobotici so na-

še oblasti zopet odkrile veliko zarotniško družbo,
ki je delala proti naši državi po navodilih iz Bu-
dimpešte. V zaroto je zapletenih več uglednih
Madžarov, med njimi grof Secseny. Kakor se je
dognalo, je prejela ta družba od madžarske vla-
de 4 milijone kron. Mnogo oseb je aretiranih.

Italija.

Italijanska zbornica je sprejela pri
razpravi senžermanske mirovne pogodbe zakon
o aneksiji zasedenih ozemelj. Aneksija južnega
Tirola je že proglašena.

Nemiri delavstva in kmetov so nekoliko
potihnili. V posameznih mestih se še dogajajo
spopadi med vojaštvom in delavci.

Francija.

Na Francoskem so imeli važno spre-
membo v vladi. Prezident Dechanel je moral
vsled težke živčne bolezni odstopiti. Na njegovo
mesto je bil izvoljen z absolutno večino dose-
dani ministrski predsednik Millerand. Zbornica
je sprejela izvolitev Milleranda z velikim navdu-
šenjem. Millerand je v svojem nastopnem go-
voru obljubil državno ustavo prilagoditi novim
razmeram.

Cehoslovaška.

Nova českoslovaška vlada, ki se je
nedavno sestavila, ima uradniški značaj. Tusar-
jeva vlada je odstopila vsled težkega spora v
socialno-demokratskih vrstah. Za češko socialno-
demokracijo je nastopila huda kriza. Komunis-
tična levica je pritegnila k sebi večino organi-
ziranih socialnih demokratov, vsled česar so
dobili socijalistični komunisti nezaupnico in so
moral odstopiti. Prezident Masaryk je te dni
v Pribramu na nekem delavskem zborovanju
svaril delavstvo, naj se ne prenaagli in naj pre-
soja položaj resno in trezno. Ruski sovjetski
režim ni za češke razmere. Češko ljudstvo je
kulturno mnogo višje, ima napredno gospodarstvo
in cvetočo indurtrijo. Masaryk se je zavzemal
za socializacijo. Rudniki morajo že v doglednem
času preiti v last in upravo delavstva. Kakor se
dozdeva, bo v češki socialni demokraciji kriza
premagana in vprašanje sovjetske vlade ne bo
več stalo v oposrduju.

Poljska.

Rusko-poljska pogajanja v Rigi so se
po nekaterih vesteh že pričela. Boji med polj-
skimi in ruskimi četami se nadaljujejo okrog
Grodna in ob reki Niemen. Na Krimu je pričel
prodirati general Wrangel. Poročajo, da je do-
segel več uspehov, ki so pa bolj krajevnega
pomena. Poljska bo stavila boljševiški Rusiji
sledede mirovne pogoje: 1. Obojestranske sovra-
nosti takoj prenehajo. 2. Boljševiške čete se
umaknejo za takozvano četo Pilsudskega, ki so
jo Poljaki zasedli pred rusko ofenzivo v mesecu
juliju. 3. V mirovni pogodbi bo poseben odst-
avek o številu moštva, ki je smeta imeti obe
državi med pogajanj za premirje. 4. Črta Bjelo-
stok — Grajevo se bo pred podpisom premirja
uporabljala kot prometna črta zapadne Evrope
z Rusijo.

Poljaki in Litvini se v pogajanjih niso
sporazumeli. O tem vprašanju bodo razpravljale
velesile.

Rdeče čete so baje po zasedbi Vilna umo-
rile 2000 Poljakov.

Madžarska.

Veliko pozornost so vzbudila razkritja
dunajske „Arbeiter-Zeitung“ in češkega „Prava
lidu“ o habsburški propagandi na Madžarskem
in o pripravah madžarske vlade za vojno proti
Čahoslovakom. „Arbeiter Zeitung“ je razkrila
delovanje madžarskega poslaništva na Dunaju
z objavo korespondence med njim in budimpe-
štanskim zunanjim ministrstvom. Objavljena pis-
ma so zelo obtežljiva za madžarsko vlado, ker
kažejo kako zahrbtno nastopajo Madžari proti
svojim sosedom, zagotavljajoč jim na zunaj svo-
jo miroljubnost, skrivaj pa delajo s vsemi sred-
stvi proti obstoju narodnih držav in za vzpo-
stavev nove habsburške monarhije pod politič-
nim vodstvom madžarskih grofov. Kakor je raz-
vidno iz teh pisem, ima Madžarska svoje zaup-
nike skoraj na vseh važnih mestih pri češko-
slovaški vladi, ki ji sproti poročajo o raznih
spremembah in zaupnih načrtih. Zanimivo je
tudi, da to madžarsko rovarjenje podpira fran-
coski poslanik in baje tudi francoski vladni kro-
gi. Madžarsko poslaništvo je po objavi teh do-
kumentov izjavilo, da so ponarejeni in da na

stvari ni nič rosičnega, toda list je takoj ob-
javil fotografske posnetke teh spisov in povrh
še natančno poročilo o vojaških pripravah Mad-
žarske. Odkrita zarotniška družba v Sobotici do-
kazuje, da imajo Madžari tudi v Jugoslaviji
mного tajnih prijateljev, ki delajo za njihove
temne načete.

Iz Koroške.

Položaj na Koroškem se je za nas izboljšal.
Avstrija je skušala s pomočjo italijanskega za-
stopnika princa Borghese odgoditi plebiscit. V
tem slučaju bi imeli Nemci priložnost, da vpri-
zore na tleh koroške Slovenije vzhodne pruske
razmere in na ta način onemogočijo glasovanje.
Toda italijanski predlog je v plebiscitni komisiji
propadel. Glasovanje se vrši v coni A na dan
10. oktobra. Nemci so si prizadevali, da se spo-
razumejo z Jugoslavijo. Kako bi izgledal ta
sporazum, pa niso povedali. V nemški plebiscitni
delegaciji je nastala kriza. Predsednik je podal
demisijo, ki pa ni bila sprejeta. Ta znamenja
kažejo nad vsaki dvom, da se Avstrija boji gla-
sovanja. Posamezni nemškutarji v coni A skušajo
z napadi na zavedne Slovence motiti red in mir,
ki vlada pod našo upravo, a jugoslov. orožništvo
jim hitro prekriza račune. Vojaštva v coni A ni
več. V določenih krajih so se sestavili posebni
glasovalni odbori, ki pripravljajo vse potrebno za
izvedbo glasovanja. Glasovalni imeniki so za-
ključeni, reklamacijska doba je potekla. Vsa slo-
venska Koroška čaka nestrpnost na dan 10. okt.,
ko bo pokazala Nemcem in vsemu svetu, da
Slovenec ne bo več tlačanil tujcu. Navzlic ču-
nemu postopanju plebiscitne komisije, ki se je
vsled laških spletk postavila v več slučajih na
avstrijsko stran, stoji slovensko ljudstvo trdno
kot poprej za Jugoslavijo. Shodi se ne smejo
vršiti. Način glasovanja je plebiscitna komisija v
eni zadnjih sej uredila sledeče: Vsak glasovalec
dobi pred vstopom v glasovalni prostor kuverto,
v kateri bosta ena bela in ena zelena glasov-
nica. V posebni celici raztrže glasovalec glasov-
nico za ono državo, za katero noče glasovati ter
vtakne obe glasovnici v kuverto, ki jo na to od-
da. — V nedeljo se je vršil po vsej Sloveniji
cvetlični dan za naš Korotan. Naj ne bo zaved-
nega Slovenca, ki se ne bi v odločilnih dneh
odzval klicu naših rojakov na Koroškem. Nemci
navzlic slabim znamenjem smotreno in trdovratno
delajo za svoj uspeh.

Nemci izzivajo. V nedeljo dne 26. septembra
so nemški izletniki iz Celovca napadli jugoslov.
orožnika Karbona in ga tako pretepli, da je dru-
gega dne umrl v velikovski bolnici. Druga nem-
ška druhal je prispela s 13 tovornimi avtomobili
v cono A. Prišli so z namenom, da vprizore med
slovenskimi Korošci poboje. V Pliberku se je
njihovega zborovanja udeležil, nek italijanski
častnik, preoblečen v civilno obleko. Ta častnik
je oklofotal nekega Slovenca, vsled česar je pli-
berškim nemškutarjem silno zrastel greben. Naj-
brž hočejo Italijani proti volji ostalih antantnih
delegatov skupno z Nemci nasiloma izzvati ne-
mire in doseči preložitve glasovanja. Nemci širijo
laži o nasiljih jugoslov. oblasti v coni A in pišejo
o možnosti državljanske vojne, zahtevajoč za-
sedbo po antantnem vojaštvu. Te vesti imajo
pozoren namen, vreči antantni delegaciji pesek
v oči. Jugoslovanske oblasti nastopajo zelo ob-
zirno in previdno. Nemci postajajo vsak dan
bolj besni.

Trgovci, obrtniki in industriji. Koroški plebiscit
se bliža. Nemci delajo na vse načine in zbirajo
raznovrstno blago, s kojim obdarijo v coni A
prebivalstvo iz namena, da za nje glasujejo. Ko-
roška je naša in ne smemo je pustiti vzeti. Zato
je tudi naša dolžnost, da pripomremo kolikor
mogoče k dobremu izidu plebiscita, kajti tudi bo-
doče kupčije s Koroško bodo za nas dobre. Iz
tega vzroka je prevzelo Slov. trgovsko in obrtno
društvo v Mariboru nalogo, pobirati pri darova-
teljih razna darila v kakršnemkoli blagu, koje
se koncem tedna odpošlje skupno na Koroško v
razdeljevanje med ljudstvom. Kot vzgled naj nam
bo ljubljansko trgovstvo, ki je že nabralo več va-
gonov raznega blaga. Tudi mi tukaj ne smemo
v tem oziru zaostati. Vsa darila sprejmete trgo-
vinl J. N. Šoštarč ter V. Weigl do konca tedna,
na kar se oddajo ozir. odpošljejo odboru na
Koroško.

Slovenci v Nemški Avstriji. V Zilski dolini na
Koroškem bivajo Slovenci, ki so bili že od nek-
daj na glasu radi narodne zavednosti. Po mi-

rovni pogodbi pa je Zilska dolina pripadla Avstriji. Nemci so stavili zilske Slovence njihovim rojakom v coni A za vzgled, češ, pogledite jih, kako so „deutschgesiant“. Zadnje dni so ti Slovenci res dali vzgled svojim rojakom na ostalem Koroškem, toda ravno nasprotno, kakor so hoteli Nemci. Vršile so se občinske volitve in v slovenskem delu Zilske doline so zmagali Slovenci. V Zilski Bistrici so Slovenci dobili večino. Občino Straže so osvojili slovenski kmetje. Ravnotako so v slovenskih rokah občine Brdo, Sv. Štefan in St. Pavel. Koroška vlada je radi tega razveljavila volitve.

Za plebiscit na Koroškem je nabral g. Andrej Oset v hotelu „Beograd“ v Slov. Gradcu 500 K ob priliki fantovščine g. Alfonza Debelaka davč. uradnika v Slovenjgradu, ki se poroči z gđ. Faniko Cizej, iz St. Rupera pri Gomilskem. Znesek 500 K se je poslal Narodnemu svetu za Koroško v Velikovec.

Koroški otroci so se v torek s posebnim vlakom pripravlili v Ljubljano. Sprejeli so jih z velikim navdušenjem. Ljubljana je bila njim na čast v zastavah.

Tedenske novice.

Razmejitvena komisija se po povratku iz Beograda bavi z ureditvijo meje med St. Jernejem in Sv. Urbanom. Dne 1. oktobra bo v občinah Radvanje in Mlake proučevala tamošnje krajeve razmere in zasliševala posestnike. Na to bo določila definitivno mejno črto v tem odseku. Med jugoslovansko in nemško delegacijo so se pričela neposredna pogajanja radi mejne črte med Sv. Duhom in Muro. Izid še ni znan.

Italijanski major ponesrečil. V soboto se je peljala italijanska delegacija v avtomobilu mimo Marenberga. Avto ja vodil italijanski major Calma, komisar italijanske delegacije pri razmejitveni komisiji v Mariboru. Ko se je hotel ogniti neki ženski, je zavozil na rob ceste in avto se je zvrnil v jarek. Major je bil težko ranjen, poročnik pa lahko. Rana je nevarna.

Vodstvo politične ekspoziture v Gornji Radgoni prevzame vladni koncipist Levičnik. Dr. Makar ostane v Mariboru.

Občni zbor „Tiskovne zadruge“ v Gornji Radgoni se vrši dne 3. oktobra ob pol devetih do poldne. Opozarjamo nanj vse člane.

Nemci v skrbah za kruh. Za naše nezadovoljneže prinašamo odlomek iz članka: Die Brotversorgung für die neue Kampagne, ki je izšel v dunajskem listu „Der österreichische Volkswirt“. Članek pravi, da dobivajo Dunajčani v času, ko bi moral biti žitni trg poln, koruzni kruh. Še koruzno moko bodo skrčili tedensko s pol racije na četrt. Amerikanska moka, ki je od nje živel Avstrija zadnje mesece, je v zalogi samo še za kakih 14 dni. Vlada se je trudila, da dobi moko iz Jugoslavije. Dobila bi jo že prej, pa ni bilo denarja. Avstrija rabi dnevno 1600 ton moke, od antante je dobila 200.000 ton in zdaj je ta zaloga tudi izčrpana. Lastna žetev, ki pokrije le eno petino potrebe v državi, ne dela nikomur posebnega veselja. Lani se je pridelalo 180.000 ton, letos 110.000 ton. Dosedaj je bilo oddanih le 4200 ton — množina, ki zadostuje za 3 dni. „Da bi celo leto imeli kruh“, tarna člankar, „potrebujemo še stopetdesettisoč ton pšenične moke, ki jo moremo dobiti samo preko morja.“ Člankar ne pove, da je treba za dobavo amerikanske moke novega velikega kredita, ki ga pa Avstrija nima. Avstrijska krona je te dni notirala na zürški borzi 2.72 $\frac{1}{2}$, vredna je torej malo več kakor v mirnih časih naš „krajcar“. Kje bodo dobili avstrijski državniki denar za nabavo živil in surovin za tovarne? Ne bi škodilo, če bi naši nezadovoljneži poskusili kosček dunajskega kruha, morda bi postali nekoliko pametnejši.

Mariborska porota. Pred mariborsko poroto se je obravnavalo več zanimivih zločinov. Največji del odpada na tatvine. Ljudje so danes lahko miselni, razvajeni in pokvarjeni bolj kot kedaj poprej in ni čuda, če se množi armada tatov. Obsojeni tatovi so bili sami postopači, ki jih je vojna odvadila dela. Izmed porotnih razprav, ki so prišle tokrat na vrsto, vzbujala največ zanimanja razprava proti 20 letnemu Rudolfu Gašperiču iz okolice Ptuja, ki je bil obtožen večkratnega roparskega zavrata umora in tatvine. Gašperič je umoril svojo botro, dalje gostilničarko Ano Vogrin v Cogetincih, na vesti pa ima tudi poskušen umor svojega botra, obrekovanje itd.

Gašperič bi se rad poročil s neko deklo, ni pa imel perila in obleke, zato je sklenil ubiti svojega botra in botro v Orešju pri Ptuju in ju oropati. Ta sklep je tudi izvršil. Botro je umoril, njenega moža pa samo težko ranil. Storilca niso mogli takoj izslediti, vstopil je v službo pri posestnici Ani Kump in kratek čas svoje službe izkoristil za to, da jo je okradel. Vzel je poselsko knjižico njenega sina Franca Kump in pod tem imenom nastopil službo pismonoše pri Francetu Klobasi v Ivanjih. Med tem ga je orožništvo pridno zasledovalo, ker je njegov boter ostal pri življenju in je vedel za morilca. Ker pa se je skrival pod imenom Kump, mu niso prišli takoj na sled. Šele umor gostilničarke Vogrin v Cogetincih, ki še se zdaj ni povsem pojasnen, je opozoril orožništvo na sumljivega Kumpa. Prijeli so ga in ga razkrinkali kot morilca Gašperiča. Umora Ane Vogrin mu sicer niso mogli dokazati, a umor zakonskih Kolarič je bil brez dvoma dokazan. Gašperič je dejanje tajil. Porotniki so soglasno odgovorili na vse vprašanja z „da“. Ker Gašperič še ni dopolnil 20. leta, ni bil obsojen na smrt. Dobil je samo 16 let težke ječe.

Slovensko ljudsko šolo bodo odprle italijanske oblasti v Gorici.

Deputacija Slovencev se je oglasila minule dni pri ministrskem predsedniku Giolittiju v Rimu. Odposlanstvo je vodil dr. Wilfan. Tržaški Slovenci so se pritožili proti divjanju laških fašistov v Trstu, ki so oropali in zažgali slovenska poslopja ter žugajo slovenskemu prebivalstvu z pogromi. Deputacija je Giolittiju izročila posebno spomenico. Giolitti je po stari diplomatski navadi obljubil, da bo storil vse, kar bo mogoče.

Popis invalidov. Poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani obvešča vse občinske urade, da iz tehničnih vzrokov ni bilo mogoče še razposlati tiskovin k naredbi opr. štev. III 8987/I z dne 6. septembra 1920, glede popisa vseh invalidov in družin padlih vojakov, ki je bila objavljena te dni v časopisih. Tiskovine se bodo pričele razpošiljati šele v drugi polovici prihodnjega tedna.

Dan čiščenja bo na Hrvatskem 20. oktobra. Poverjeništvu za javno zdravje je odredilo, da se mora ta dan po vseh mestih, tržiščih, po ulicah in javnih lokalih, po delavnicah, delavskih stanovanjih, tvornicah, šolah, trgovinah, postajah, kolodvorih itd. po predpisih vse pomesti, pomiti in razkužiti. Vsekakor pametna odredba, ki bi bila tudi pri nas na mestu.

Ministrstvo za agrarno reformo je naselilo v Vojvodini 1000 dobrovoljcev, v Macedoniji pa 800.

Madžarska armada šteje 21 infanterijskih polkov, 21 eskadronov kavalrije, 7 oddelkov s strojnimi puškami, 21 poljskih baterij, 7 saper-skih bataljonov in 82 bataljonov orožnikov, vsega skupaj 120.000 mož, dovoljeno pa je Madžarski po mirovni pogodbi samo 35.000 mož. Baje so madžarski vojaki zelo navdušeni za vojno.

Mirovni pogoji sovjetske Rusije. Na pogajanjih med Rusijo in Poljsko, ki so se pričela v Rigi, bode ruska delegacija zahtevala od Poljske, da mora priznati neodvisnost Ukrajine, Litvanske, Bele Rusije in Vzhodne Galicije. Glede vzhodne Galicije naj odloči ljudsko glasovanje. Ako Poljaki ne bi pristali na to, potem predlaga ruska vlada, naj ta vprašanja ostanejo odprta in naj poljska vlada vzame na znanje, da se Rusija odreka zahtevi po znižanju poljske vojske, od-daje orožja Rusiji, postopni odpravi vojne industrije in po prepustitvi železnice Volkovskij — Grajevo. Rusija je sicer pripravljena skleniti premirje s Poljsko, vendar se ne ustraši tudi zimske vojne. Do 5. oktobra mora poljska vlada odgovoriti na ruske zahteve.

Velasile proti Rusiji? Po poročilih poljskih listov je veleposlaniški svet sklenil, da se prične blokada proti Rusiji dne 15. oktobra, ako mir s Poljsko ne bi bil podpisan do dne 10. oktobra.

Protidraginski nemiri se vrše skoraj vsak dan na Dunaju. Zadnje soboto je prišlo na Dunajskem trgu do hudih izgrediv. Razljučena množica je oplenila več stojnic. Stražniki, ki so hoteli ljudstvo pomiriti, so bili dejansko napadeni.

40 dni brez hrane. Čerški župan, ki so ga zaprle angleške oblasti radi političnega delovanja v prid Ircev in ki v protest proti temu noče sprejemati v zaporu nobene hrane, še vedno živi. Skoraj nemogoče je, da bi mogel tako dolgo vztrajati brez hrane. Domnevajo, da mu nekdo skriva prinaša hrano.

Gornja Radgona. V nedeljo dne 3. oktobra priredi naše Prostovoljno gasilno društvo blago-

slovljenje društvenega doma, združeno z ljudsko veselico. Spored te prireditve je sledeč: Ob 9. uri slovesna sv. maša, po maši blagoslovljenje gasilnega doma. Zvečer ob 7. uri vinska trgatev s srečolovom itd. Čisti dobiček gre v prid društvu. Darila in predplačila se hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabi — odbor.

Razprava proti bivšemu odgovornemu uredniku našega lista g. Jerebiču bi se imela vršiti danes (v četrtek) pred mariborsko poroto. Tožitelj trgovec Korošec v Gornji Radgoni pa je preko svojega odvetnika zahteval, naj se razprava preloži in delegira pred celjsko poroto. O zadevi še poročamo.

Namesto male antante — peterovzeva? Rumunski zunanji minister Take Jonescu je izjavil, da balkanske zveze ne bo mogoče ustanoviti, pač pa zagovarja ustanovitev peterovzeve med Rumunijo, Grško, Čehoslovaško, Jugoslavijo in Poljsko. Ta zveza bi segala od Baltiškega do Sredozemskega morja. Avstrija in Madžarska bi bili sprejeti v zvezo šele tedaj, ko bi izpolnili mirovne pogoje.

Črna kuga se je pojavila na Reki. D'Annunzиеva vlada je spremenila to lepo mesto v smetišče in gnojišče. Toliko nesnage še nikdar ni bilo na Reki, kakor je sedaj. Na črni kugi so obolele tri osebe, ena je že umrla. Črna kuga je najnevarnejša nalezljiva bolezen. Od sto obolelih umrje navadno 80—90 ljudi. Naše oblasti so zaprle demarkacijsko črto pri Bakru. Uvedena je najstrožja preiskava potnikov in prtljage.

Volilno gibanje.

Kdo ima volilno pravico? Volilno pravico imajo vsi moški, ki so vsaj do 25. septembra 1920 izpolnili 21. leto svoje starosti. Volilec mora biti do 25. septembra t. l. vsaj 6 mesecev stalno naseljen v občini.

Kdo nima volilne pravice? Vse ženske brez izjeme. Dalje aktivni in neaktivni vojaki, ki služijo. Volilne pravice nimajo vsi oni, ki so obsojeni zaradi pregreška ali prestopka tatvine, poverbe, goljufije, odušitva ali beračenja, vlačugarstva, zvodništva, dokler ne minejo 3 leta po prestani kazni; oni, ki so bili obsojeni radi hudodelstva, dokler trajajo pravne posledice, združene z obsodbo, končno tisti, ki so v konkurzu, v ječi, pod kuratelo, varstvom ali očitovsko oblastjo.

Nemci in Madžari. Za naše obmejne kraje je važno, da Nemci in Madžari nimajo volilne pravice, tudi če se ne poslužijo opcijske pravice. Oni, ki se priznavajo za Nemce ali Madžare, ne smejo biti vpisani v volilni imenik. Kaj pa je s tistimi, ki so se zdaj prelevili v Slovence? Odločitev se pusti županstvu dotične občine, splošnih navodil o tem ni. Najboljša podlaga za sestavo volilnih imenikov v obmejnih krajih je ljudsko štetje l. 1910. Kdor se je takrat izjavil za Nemca, nima volilne pravice.

Volilni imeniki. Župani so morali 25. septembra poslati volilne imenike na okrajno sodišče v Mariboru. 1. oktobra jih pošlje sodišče nazaj in bodo skozi 8 dni razpoloženi pri občinskem uradu. Teh 8 dni je čas za reklamacije.

Dolžnost volilcev. Vsak se mora prepričati, ali je vpisan v volilni imenik ali ne. Kdor ni vpisan, naj zahteva popravek in če treba dokaže svojo upravičenost.

Gospodarstvo.

Železniška konferenca, ki bo uredila promet med srednjeevropskimi državami, bo te dni zborovala v Pragi. Zastopana bo tudi Jugoslavija.

Proti tihotapcem pripravlja finančno ministrstvo nov pravilnik za carinske uradnike. Po teh določilih bo dobil vsakdo, ki tihotapca ovadi ali zaloti pri tihotapstvu, vrednost zaplenjenega blaga izplačano v gotovini. Na Čehoslovaškem so pa nvedli za tihotapce smrtno kazen.

Letošnji pridelek. Po uradnih podatkih, ki jih je zbralo ministrstvo za finance, znaša letošnji pridelek pšenice 120.000 vagonov, ovsu 100.000 vagonov. Pričakovati je, da bo letošnji pridelek koruze zelo dober.

Devizna centrala je ukinjena. Zavarovanje valute odnosno nakup inozemskih valut od inozemskih kupcev bo prevzela Narodna banka. Davčna obremenitev posameznih pokrajin je nastopna: Na Srbijo odpade 632 milijonov dinarjev, na

Hrvatsko in Slavonijo 420 milijonov, na Bačko in Baranlo 272 milijonov, na Dalmacijo 77, Črno goro 55, Bosno 319 in Slovenijo 247 milijonov.

Obrtniško gibanje. V mariborskih obrtniških krogih se je pričelo gibanje, da se osnuje samostojno obrtniško društvo, ki bo obsegalo okraje: Maribor, Ptuj, Slov. gorice, Velikovec in Mursko Soboto. Pripravljalna dela so v teku.

Nova industrija. V Ptuj se osnuje tovarna, ki bo izdelovala posamezne dele za razne stroje vnaprej in po naročilu, vijake raznih kakovosti, izvrševala popravila strojev in aparatov. Fabrikacija vijakov vseh vrst je posebno važna, ker je izvoz le teh iz Nemške Avstrije popolnoma prepovedan. Naši podjetniki bodo lahko dali vse stroje popravljati v tej tovarni. Vlada bo dala popraviti v derutnem stanju se nahajajoče telefonične in telegrafične aparate. Podjetje ima poseben oddelek za razne inštalacije. Obratni stroji došli iz Dunaja z vsemi pritisklinami se v tej tovarni že postavljajo. Prilčno dne 10. oktobra t. l. začne ta tovarna že obratovati. Podjetje bo imelo v zalogi poljedelske stroje, ki jih bo prihodnje leto samo izdelovalo ter razne aparate. Po naročila je pripravljeno to podjetje torej v najdolgejši dobi izdelovati železne izdelke, katerekoli vrste. Seveda je podjetje strogo nacionalizirano.

REPertoire Slov. nar. gledališča v MARIBORU

IV. sobota, 2. oktobra: Hlapci. Ab. B-2.

V. nedeljo, 3. oktobra: popoldne: Pereant možje; zvečer: Gospodična Josette moja žena. Izv. abon.

VI. torek, 5. oktobra: Marija Magdalena. Ab. A-3.

V. sredo, 6. oktobra: Španska muha. Izven abon.

Invalidsko vprašanje.

Ministrstvo za socialno politiko je izdalo uredbo o invalidih in družinah padlih vojakov, ki določa nove pokojnine in preskrbne oziroma dodatke ter druge državne pomoči omenjenim osebam. Potrebni krediti za to so že zagotovljeni, tako da bo mogoče v kratkem začeti z nakazovanjem. V to svrhu pa potre-

buje poverjeništvu za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo, ki mora izvesti omenjeno uredbo, najnatanejši popis vseh oseb, ki imajo pravico do državne podpore po določbah te navedbe. Razposlalo je že vsem okrajnim oblastem in občinskim uradom v Sloveniji naredbu z obširnimi navodili, kako je treba izvesti ta popis, pri katerem morajo sodelovati ne le vsi posamezniki, da bo mogoče izvesti in završiti to obsežno akcijo točno in hitro. Ni le v interesu države, da dobi dober in zanesljiv pregled vseh invalidov, vdov in sirot, ki ji bo služil za odmero novih preskrbin in ki bo tvoril edini pravi temelj za nadaljne parlamentarne debate o budžetu: zavedati se morajo tudi upravni javni činitelji, temveč tudi vsi zainteresirani vsi oni, ki jim je poverjena naloga sodelovanja pri tem popisu, da je od njihovega točnega in hitrega dela odvisna usoda onih mnogih revežev, ki morda čakajo že več mesecev na pomoč države, da jim zagotovi primerno eksistenco ali pa da si bodo mogli postaviti nov temelj svojega pridobitvenega delovanja v človeški družbi. Gre torej za važno socialno delo.

Popis obsega sledeče kategorije:

1. invalide;
2. družine padlih (umrlih in pogrešanih) vojakov;
3. sirote brez očeta in matere;
4. siromašne bivše internirane in konfinirane civilne osebe obojega spola, ki so zadobile poškodbo ali bolezen;
5. siromašne družine onih oseb, ki jih je sovražnik usmrtil iz političnih in vojaških razlogov, kakor tudi onih oseb, ki so pomrle za časa internacije ali pozneje, toda radi bolezni, ki so jo takrat zadobile ali se jim je poslabšala;
6. civilne invalide in
7. tuje državljane-invalide in družine padlih.

Vsem tem osebam je priznana nova pravica do stalne in izredne pomoči. Civilnim invalidom se bodo dajali umetni udje, prilika za zdravljenje in sredstva za ponovno usposobitev za pridobitveno delo.

Popisovali bodo edino pristojni občinski uradi stalnega bivališča, ki pošljejo za vsako omenjenih kategorij po en izvod okrajnemu glavarstvu in poverjeništvu za socialno skrb. Vsi izkazi morajo biti dogotovljeni že pred koncem septembra. Radi tega naj se zglase nemudoma vse navedene osebe, ki bivajo stalno v svojem kraju, pri županstvu, da jih vpiše v izkaz. One osebe, ki so pristojne v Sloveniji, a

se za časa popisa ne nahajajo v občini svojega stalnega bivališča (n. pr. v bolnici, v invalidski šoli, na začasnem potovanju itd.) naj se javijo pisмено občinskemu uradu svojega stalnega bivališča. Oni naši državljani, ki imajo domovinsko pravico na področju kake druge pokrajinske vlade (Hrvati, Bosanci, itd.), se morajo javiti pisмено svoji pristojni domovinski občini, akoravno bivajo morda stalno v Sloveniji. Te osebe ne smejo biti vpisane v izkazu one občine, v kateri bivajo, ker jim mora nakazati preskrbno pristojna pokrajinska vlada iz svojega kredita. Tuje državljane, k katerim je treba za sedaj prištevati tudi se naše ljudi iz zasedenega ozemlja, popiše županstvo stalnega bivališča.

Vsi invalidi in ostale osebe, ki jih je treba popisati, so dolžne, da se same prijavijo osebno ali piskeno pri pristojnem občinskem uradu v smislu prednjih navodil, ker bodo v nasprotnem slučaju same nosile posledice. Občinski uradi pa morajo paziti na to, da ne vpišejo v svoje izkaze oseb, ki bi se morale zglasiti v drugi občini; vse take nepravilne prijave morajo odstopiti pristojnemu županstvu.

Pokojsnine in preskrbine oziroma dodatke bo izplačevala vojaška pokojninska likvidatura v Ljubljani (pozneje delegacija ministrstva financ v Ljubljani) potem poštnege čekovnega urada.

Nujno potrebno ter za državo in posameznike velevažno je, da bo izveden ta popis kar najtočneje in brez odlašanja v določenem roku, ker je to prvi ločeni del splošne socialne statistike vseh navedenih oseb, ki bo izvedena tekom meseca oktobra t. l.

Vsak invalid, vsaka vdova in sirota in vse ostale interesirane osebe so lahko prepričane, da je poverjeništvu za socialno skrb pripravljeno podpreti z vsemi svojimi sredstvi izvršitev teh dveh akcij — prvega popisa in socialne statistike — ki morajo zbuditi in okrepiti v narodu zaupanje v državo, katera si je svesta svojih dolžnosti napram onim, katerim dolguje največ in katere hoče zadovoljiti v najvišji meri na ta način, da se pobriga za njihovo zdravljene, za njihovo ponovno usposobitev za pridobitveno delo, za primerne pokojnine in za ustanovitev ali poljšanje njihovega samostojnega pridobitvenega in družabnega položaja.

V dosegu tega cilja naj posveti vsakdo, ki mu je na srcu hitra in dobra ureditev našega invalidskega vprašanja, vso svojo dobro voljo in zmožnost uspešni izvršitvi teh dveh važnih akcij.

„CROATIA“ zavarovalna zadruga v Zagrebu

ustanovljena leta 1884.

Podružnica za Slovenijo v Ljubljani, Stari trg II.

ZAVARUJE: Življenske rente, do otrokom, glavnice na življenje, zgradbe in premičnine proti škodi požara in strele, steklene šipe proti razbitju, proti vltom in telesnim nezgodam. — Posebno zavarovanje proti nezgodam na železnici in parobrodu za celo življensko dobo. Sprejema v vseh krajih Slovenije sposobne zastopnike in potnike, katerim se nudi prilika znatnega zaslužka. — Zastopnik v Gor. Radgoni je gospod ZDRAVKO VRLIČ, Spodnji gris št. 7.

Miši, podgane, stenice, ščurki

in vsa galazen mora poginuti ako porabljate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 8—, za podgane in miši K 8, za ščurke K 10—, posebna močna tinktura za stenice K 10—, uničevalce moljev K 8—, prašek za uši v obleki in perilu K 6—, in K 10—, proti mravljam K 10, proti ušem pri perutnini K 10—, prašek proti mrčesom K 10—, mazilo proti ušem pri ljudeh K 5— in K 10—, mazilo za uši pri živini K 6— in 10—, tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalcev rastlin) K 10—, mazilo proti garjam K 10—. Pošilja po povzetju zavod za eksport. M. Junker, Zagreb 45, Petrinjaka ulica 3.

MASTIN

primešaj krmi; vsak teden eno pest, če pa se rabi kot nadomestilo za krmo tedaj pa dve pesti. Pet zavojčkov Mastina, prahu za pisanje zdrave, debele živine, za 6 mesecev za vsako živinč. Dobil je najvišjo kolajno v Londonu, Parizu, Rimu, Dunaju. Tisoče gospodarjev ga hvali in ponovno kupuje. Zahtevaj ga pri lekarnarju ali trgovcu, vsak ga lahko prosto prodaja. Ali pa piši lekarni Trkozy v Ljubljani, Kranj, po 5 zavojčkov. Stane K 30-50 s poštino.

Gospodarska zadruga

za Prekmurje, Mursko polje in Slov. gor. r. z. z. o. z.

Ima v zalogi po najnižjih dnevni cehih rane manufakturno blago za moške in ženske obleke, barhente, vseh vrst platno, kuhinjske posode, riž, čaj, papirko, usnje, podplate, moške in ženske čevlje. Vseh vrst moko, zдроб, otrobe, testenine.

Kupuje krnje, sadje, koše, vino, sadjevec, žganje, sploh vse poljedeljske pridelke.

Posreduje pri nakupovanju strojev in vseh gospodarskih potrebščin.

Kupovati in prodajati zadrugi imajo pravico samo člani.

Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni in pri podružnicah. Osrednja trgovina in pisarna v Gornji Radgoni. Podružnice: Cankova, Murska Sobota, Beltinci, Dolnja Lendava, Križevci pri Ljutomeru.

Odvetniška pisarna

dr. Karol Koderman

V MARIBORU

se je preselila na Aleksandrovo cesto 12 ob vogalu Sodne ulice.

Ustanovljeno 1903.

Stampilje

iz kavičnika in kovin

Katalog franco

Pečati

Šablone

Klišeji za tisk

Vzdržne tiskalnice

Modeli za predtiskanje perila itd.

Novo! Datum-stampilje lastnega izdelka.

ANTON ČERNE

graveur

Ljubljana, Dvorni trg 1

Cevljarski učenec

ki ima hrano in stanovanje doma, se takoj sprejme pri Hinko Vodopivec, čevlj. mojster v Gornji Radgoni, Sp. Gris št. 12.

Pristaši!

Zbirajte za volilni sklad Kmečke zveze

GARJE

srbečico, kraste, lišaje uniči pri človeku mast proti garjam. Brez vonja in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo s poštino K 12-50 v lekarni TRNKOZY v Ljubljani.

Moško in žensko kolo na prodaj po nizki ceni v Gornji Radgoni, Glavna cesta 19.

Na prodaj

posestvo, obratoječe iz 5 orlov zemlje, t. j. njive, travnika in sadonosnika, z novimi poslopji, blizu železnične postaje Slatina-Radenci; deloma s pridelki leta 1920. Penudbe na upravnistvo M. Str.

POSJOJILNICA V GORNJI RADGONI

r. zadr.
z n. z.

Hranilne vloge

sprejema in jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta brez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih tuzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštno-čekovnega urada v Ljubljani št. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Posojila

na osebni kredit, na hipoteke, trgovske kredite in v tekočem računu daje pod najugodnejšimi pogoji. Izposojuje tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnik plačuje pri Posojilnici svoj dolg naprej. Stroški za to ne presegajo nikdar 10 kron. Prošnje za vknjižbo novih, kakor tudi za izbris plačanih posejil dela Posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek od 9. do 12. ure dop.

Ako pride na ta dan praznik, praznuje se naslednji dan. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila

se dajejo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradni posli izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dop.

Uradni prostori so v lastni hiši, Glavna cesta štey. 14, zraven kolodvora.